Бр. 33 У Новом Саду, у четвртак 13. (26.) фебруара 1914. Година XLIX.

„Застава излази сваки дан двапута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску, кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље, за један месец 2 круне и 70 потура, а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 4 пот.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе" налази се у кући Јована Чавића, у главној улици број 6. (први кат).

Поједини вечерњи бројеви стају 4 пот.

Лист српске народне радикалне странке (Вечерњи лист.) Издање „Рада" деон. друштво у Руми.

Пред сазив српског народног црквеног сабора.

Будимпешта, 12. феб

Мунгови, подрепаши и калуђери нешто су се узмували, па овде држе некакве конференције и спремају се за изборну борбу. Хоће и они у борбу, јер Тиса тражи од својих мунгова, да се кандидују и да уђу у српски народни црквени сабор. Мунговски посланици баш се толико не отимају, да уђу у српски народни црквени сабор, али Тиса им је заповедио, а кад Тиса заповеди, онда код њих поговора нема. Говори се, да их је Тиса све редом питао, јесу ли сигурни, да ће бити изабрати, а они се нису баш много хвалили. Тиса би желео, да мунгови и подрепаши добију петнајест световњачких мандата, па би онда са самосталцима и владикама могли да скрпе већину у српском народном црквеном сабору. Ради организације изборне борбе одржали су „Срби" — мунговски посланици код Чика Стеве своју конференцију. Неки од њих решили су, да се кандидују. Најратоборнији су Милан пл. Зако, Иван Ивановић и др. Геда Дунђерски. Они важе код Тисе као православни Мађари, па стога мунговска влада полаже важност на то, да они буду изабрани у сабор.

Данас су овамо стигле све владике. Чује се, да ће се одржати конференција у ствари автономије и да ће у тој конференцији учествовати и владике. Главну реч води владика Михајло, који тражи, да влада пропише нов изборни ред за српски народни црквени сабор, јер се у том случају нада сигурној већини при избору патријарха. Он очекује, да ће самосталци за њега гласати, ако влада то од њих буде захтевала. Куен се сав заложио за Михајла Грујића, док неки бачки и банатски мунгови ломе копља за владику Летића. На челу Летићеве групе стоје барон Талијан и барон Војнић. Видицки ради за Летића, јер се нада, да ће добити место темишварског владике, ако Летић буде изабрат за патријарха.

У политичким круговима се говори, да је Тиса решио, да врати у снагу изборни ред од 1871. године. Да то не стоји, не би „Пестер Лојд" и други владини листови донели извештај у том правцу. Тиса се није ангажовао ни за једног од кандидата за патријарашку столицу. Он је прихватио сва три кандидата, који имају својих пријатеља у мунговској страни. Ма који од њих био изабрат, биће потврђен. Према томе су владини кандидати: Грујић, Летић и Зубковић.

Мунгови дакле одлучују, као да су они узели под закуп српски народ, а ми смо уверени, да они праве рачун без бирташа.

Свевид.

Политички записи.

Аустријска влада саззвала је државни сабор за 5. март о. г. по нов. кал. Треба да се усвоји закон о регрутима, а Чеси воде у сабору опструкцију. Немци су опструкцијом онемогућили рад чешког сабора и изазвали укидање уставности у Чешкој. Сад Чеси враћају мило за драго, па хоће да умртве аустријски државни сабор. Аустријска влада покушала је да измири Чехе и Немце, али кад је др. Крамарж изјавио, да Чеси никада неће признати Златни Праг, за двојезичну варош, прекинули су Немци преговоре, јер они хоће да се у Прагу призна и немачки језик, ма да од 500.000 становника тамо има само 30.000 Немаца. Преговори су дакле запели. Чеси пак не мисле да попусте, па ма колико се Немци дерали!

*

У Загребу је откривена панама, у коју су уплетена браћа Густав и Едмунд Франк. Доказало се, да је Густав Франк као начелник исељеничког одељења код земаљске владе дао концесију друштву „Канадијан Пацифик", да може слободно вршити исељеничке послове, иако се они, који оду у Канаду, више отуда не враћају. Веле, да је у тој ствари Густав Франк добио пристанак подбана Фодроција, који је увек имао везе са франковцима. Стога се пронео био глас, да ће Фодроци одступити. Сад се у тој ствари води истрага, а посланик Ст. Загорац је изнео тешку оптужбу против Густава Франка. Вест о Фодроцијевој оставци побиле су званичне „Народне Новине". Овај догађај открио је уједно, да је и данашња влада у вези са франковцима, који су увек били у бечкој служби. Те везе одржава са франковцима бан Шкерлец преко Рауха, који му је рођак, и преко подбана Фодроција.

*

Бивши бан, др. Никола Томашић, именован је за члана угарског великашког дома. Хрватско-српска коалиција није се због тога оградила, иако је именовање Томашићево извршено под владом, којој је она у сабору изјавила своје поверење. „Мађарорсаг" је објаснио ову равнодушност хрватско-српске коалиције тврдњом, да је она приликом преговора са Тисом пристала, да Томашић буде именован за члана великашког дома!

*

Мада је хрватско-српска коалиција тако мека и попустљива, бан Шкерлец никако неће да позове коалицијонаше у своју владу. „Аграмер Тагблат" непрестано пише у том правцу и позива Шкерлеца, да учини своју дужност, а он се прави невешт. Због тога су коалицијонаши почели по примеру Цигањина музиканта из Великог Градишта да му вичу: Јеси ли оглувео?

Зли језици пак говоре, да Шкерлец само чека, да му коалиција изгласа све оно, што је некада осуђивала и да прихвати ону меку адресу, па ће се онда друкчије с њоме разговарати, јер та адреса би тукла коалицију у главу, ако се не би сасвим покорила и хтела да пређе у опозицију.

*

Франковци не нападају Шкерлеца, а кад су им то неки пребацили, рекао је један од њих: Зашто да га нападамо? Данас је с коалицијом, а сутра може бити с нама!

Догађаји на Балкану.

Бугарин о бугарским војсковођама.

(А. Л) — Бугарски артилеријски потпуковник Зеленогоров критикује у софијском листу „Слово" рад појединих бугарских генерала. Тако за генерала Фичева вели: „да генерал Фичев није уклоњен са врховне команде, турска војска би била у Пловдиву, уместо што је бугарска дошла до Чаталџе". Потпуковник Зеленогоров каже даље: „ту (на Чаталџи) први је пут укаљана бугарска слава, а као последица чаталџијске несреће дошле су доцније компликације, које су завршене катастрофом Бугарске". — „Славну" бугарску победу код Лозенграда слика овако: Још уочи пада тога места начелник генералног штаба је предложио краљу и Даневу, да рат прекину и да траже интервенцију. Још није био стигао одговор из Софије, а Муктар паша се са целом војском *без боја* повукао из Лозенграда. Бугари су то објавили као своју победу. Тако су ратовали — завршава Зеленогоров — бугарски Молткеовци.

Руско мишљење о положају на Балкану.

У лондонском листу „Дели Телеграфу" износи др. Дилон мишљење руских владиних кругова о положају на Балкану. Ти кругови су уверени, да Албанија није способна за самоуправу и да њен владар неће моћи решити оно, што му је стављено у задатак. Она муслиманска племена, која живе између Бојане и Шкумбе, спремају се на устанак, а владар као протестант неће наћи поуздане потпоре ни у Арбанаса католика. У Русији ипак не сумњају, да ће се мир очувати. Уверени су, да нарочито Бугарска и њен владар неће смети мир нарушити. Па ипак можда Бугарска неће добити зајма у Француској, ако Радослављева влада победи на изборима за собрање.

Изјава румунског политичара.

Румунски политичар и бивши министар Филипеску разговарао се са дописником бечке „Н. Сл. Пресе" и рекао му је, да се Румунија ни најмање не жели да меша у унутарње ствари Аустрије и Угарске, али јој се не може забранити, да жели да се побољша тешки положај Румуна у Угарској и Буковини, чији вапај већ годинама слушају њихова браћа у Румунији. О односу између Румуније и Аустроугарске рекао је, како би он желео да се одржи досадањи однос, али ако то буде у будуће немогуће, томе није крива Румунија. Данас се у Румунији код свију народних слојева знатно умањила некадања симпатија према Аустроугарској, а то је отуда, што Аустроугарска на петроградској конференцији није довољно помагала Румунију, а после букурешког уговора отворено је тражила ревизију тог уговора. Симпатије Румуније према Немачкој и Италији остале су исте, какве су биле и раније. О недавној посети Пашића и Венизелоса рекао је Филипеску, да држи, да том приликом можда није закључен савез између Румуније, Србије и Грчке, али је постигнуто значајно зближење између њих и ударен основ њихову заједничком раду у будућности.

Борбе у Малисији и Епиру.

Из Скадра јављају, да су избили немири између католичких и муслиманских малисорских племена и да је на више места дошло између њих до крвавих сукоба. По заповести скадарског гувернера отишло је 30 француских морнара војника у Враку, али та шака војника неће моћи спречити немире.

Из Цариграда јављају, да је грчко становништво у северном Епиру прогласило своју независност и поставило револуционарну владу. Све становништво се налази под оружјем, спремно да се бори против арбанашке владавине. Устанак је букнуо, чим су се грчки чиновници почели спремати на одлазак.

Дакле, устанак у Малисији, устанак у Епиру, а за мало ће и устанак у средњој Албанији. Тако Албанија дочекује свог владара.

Мржња против странаца у Албанији.

„Фосовим Новинама" јављају из Драча, како је лист арбанашке националне омладине „Слободна Албанија", који излази у Скадру, донео чланак под насловом „Албанија вазал Аустроугарске и Италије", у томе се чланку каже, како Арбанаси на то никада неће пристати. Албанија нема ништа против тога, што су је створили, нема ништа ни против тога, што јој дају новаца, али странце неће да трпи. Арбанаси хоће да су господари у својој кући, мада им је Европа ту кућу изградила. У оном тренутку, када зидари затраже од њих најамнину, наићи ће на најжешћи отпор. Наивни су они, који мисле, да ће се Албанија дати мусти. Преварише се у тој нади. Арбанаси не требају странце; против страног новца немају ништа, али хоће да остану сами међу собом. — У Албанији је у току већ јака агитација против странаца.

Разне вести.

— Принц Вид ће се по повратку из Петрограда, што ће бити у четвртак, кренути у Албанију.

— Русија је одлучно противна, да принц Вид носи титулу краља арбанашког, те ће се он можда тек 1915. год. прогласити краљем — ако још буде у Албанији.

— Принца Вида допратиће у Драч и једна француска оклопњача.

— У румунски сабор изабрано је 169 либерала, 10 конзервативних демократа, 9 конзервативаца, два націоналисте и 1 независњак.

Камила Тајмерова на делу.

Јавили смо већ, да су неки словеначки родољуби у Љубљани били ухапшени, јер их је нека Камила Тајмерова пријавила као агенте великосрпске пропаганде. На њену пријаву били су ухапшени љубљански подначелник, др. Трилер и лечник др. Иван Оражен, који је у Србији лечио рањенике. Пошто се доказало, да се Тајмерова служила лажима, др. Трилер и другови пуштени су на слободну ногу. Сад је опет Тајмерова оптужила клерикалца, дра Крека, кога је толико нападала преко новина, да јој је обећавао љубав, а после изневерио. Она оптужује Крека, да је био посредник између краља Петра и официра, који су убили краља Александра, штавише, он је био њихов писмоноша, а Задружна Звеза је финансирала великосрпску пропаганду. И ова је оптужба глупа измишљотина, али се зато Тајмеровој верује!

Српске забаве у Великом Сентмиклушу и Чалми.

Српско великосентмиклушко црквено певачко друштво приређује 16. фебруара (1. марта) о. г. на Беле Покладе беседу у просторијама Ценцингерове гостионице. Певачко друштво певаће под управом свога коровође, Мише Јанковића, пет лепих српских песама, а г. Борислав Јовановић приказаће „Долазак Мите Крадића у Велики Сентмиклуш“. — Српска омладина у Чалми приређује у недељу, 16. фебруара (1. марта) о. г. забаву с игранком у Мразековој гостионици. Чист приход намењен је оснивању српске читаонице. Суделују г. г. Ђорђе Гргуров и Спаса Петронијевић из Митровице. Програм се састоји из 6 одабраних тачака.

Перлеска Среска Штедионица као добротвор.

Од своје чисте добити за 1913. годину дала је Перлеска Среска Штедионица загребачком Привреднику 100, друштву књижевника и новинара „Змају“ у Карловцима 50, трговачкој омладини у Новоме Саду за вечерњу школу 20, потпорном академском друштву у Загребу 20, епарх. фонду у Темишвару за српске школе 10, Колу Младих Срба у Будимпешти за ђачку трпезу 20, савезу српских певачких друштава у Сомбору 10, интернату српске учитељске школе у Сомбору 10, друштву „Слога“ 10, фонду српске више девојачке школе у Новоме Саду 20, сиротињи 50, укупно 320 круна, а 80 круна остављено је као улог ради покрића евентуалног мањка код српског народног позоришта, кад дође у Перлез. Идуће године остаће се у ту сврху и више.

Надамо се, да ће и остали српски новчани заводи учинити своју српску дужност.

Српска забава у Сегедину.

Сегединска српска православна црквена певачка дружина приређује 16. фебруара (1. марта) о. г. у просторијама хотела Тисе велику народну забаву са игранком. Суделује и певачко друштво „Гусле“ из Велике Кикинде. Улазнице се могу добити код гг. Радивоја Павковића, Александра Мајског, Јована Пајтића и код фирме „Мењечке“, а у вече на каси. Програм се састоји из 8 одабраних тачака. Мушки збор сегединског певачког друштва пева песму српских соколова од И. Бајића, а остале тачке изводи друштво „Гусле“. Мали број свесних Срба у Сегедину раде на културном пољу, о чему сведочи и ова народна забава. Позивамо Србе из околине, да у што већем броју оду на ову забаву и тако да нашу браћу у Сегедину осоколе и помогну у одржању српског црквног певачког друштва. У околини Сегедина има доста Срба, па ако се лепо одазову, биће то велика српска народна забава. Помозимо нашој браћи у Сегедину и осоколимо их својом посетом!

Одгођена беседа у Вршцу.

Пишу нам из Вршца, да је српско црквено певачко друштво због непредвиђене сметње морало одгодити своју редовну чланску беседу, која је била заказана.

Кратке вести.

— Код Угарског Градишта се излила река Морава, јер је нагомилани лед загатио; 96 кућа под водом, 13 је срушено, а 40 је јако оштећено.

— Данас ће се из Рима пренети у бечку царску гробницу земни остаци надвојводе Леополда, бившег великог кнеза тосканског.

— Из Најса у Немачкој јављају, да су форшпице истукли генералмајора Беса, који их је будио у јутро, и онда побегли. После подне су оба форшпице нађени мртви на железничким шинама Сигурно је, да су починили самоубијство.

Брзојави „Застави“.

Стигли 13. фебруара.

Привремени предрачун у Србији.

Београд (Р.) Синоћ је у двору била министарска седница под председништвом краљевим. Министар финансија је поднео извештај, да државни предрачун за ову годину неће моћи бити изнесен пред скупштину већ ових дана, нити ће моћи бити усвојен до краја фебруара, те је предложио, да краљ потпише указ о дванаестини и за месец март те године. Краљ је указ о томе потписао.

Одликовања.

Београд (Р.) Краљ је одликовао орденом Крста Милосрђа М. Гавриловића, српског посланика на црногорском двору; Виктора Алексијевића Артаманова; руског војничког изасланика при српском главном војном стану; Сергија Владимировића Тухолку, руског конзула и Николу Алексијевића Емилијанова, руског потконзула.

Предавање војницима.

Београд (Р.) У министарству народне привреде израђен је програм, по коме ће се војницима сељацима, који служе рок од 6 месеци, држати предавања из пољске привреде. Предавања ће држати државни економи, а отпочеће кроз кратко време.

Суђење бугарским министрима.

Софија (А. Л.) Јуче је настављено суђење оптуженим стамбуловистичким министрима. Тужба у којој се ређају кривице оптужених обухвата 159 штампаних страна. Државни тужилац Данилов оптужује Генадијева, а његови помоћници оптужиће Рачу Петрова, Гудева и Халачева.

Престолонаследников лов.

Београд. (Р.) Јуче је овамо донет из Битоља престолонаследников лов из битољске околине, који се састоји из једне дивље свиње, једног вука и четири лисице.

Српско турски преговори о миру.

Београд. (Р.) Јуче је експресним возом отпутовао у Цариград Драгомир Стефановић, начелник министарства спољних послова. Његов одлазак у Цариград у вези је са српско турским преговорима о миру. Како турска влада сада показује извесну попустљивост у своме гледишту, које је истакла, кад су преговори између Србије и Турске отпочели, то су сви изгледи, да ће мир између Србије и Турске бити закључен за пет дана.

Дебрецински атентат.

Букурешт. Румунски листови једнодушно осуђују атентат против мађарске унијатске бискупије у Дебрецину и атентат означују као сраман злочин Протестују против тврдње појединих мађарских листова, да су атентат извели Румуни. Атентат су извели свакако они, којима је у интересу, да се за оштре односи између Румуна и Мађара.

Черновице. Полицијском истрагом се испоставило, да је прошлог четвртка само Мандасеску прешао преко границе код Ицкања и дошао у Буковину. Аврам који је донео путнички ковчег, у коме је био екравит, прешао је крадом у Аустрију. Обојица су у исто време стигли у Черновицу у хотел. Полиција је утврдила и то, да је Аврам сам предао на пошти новце и пак за Дебрецин. У вече су обојица напустила хотел. Аврам је рекао, да путује у Русију, а Мандасеску у Лвов. Полиција је испоставила, да је Аврам 1908. године био кажњен због злочина у Угарској и када су га у Черновицама хтели да ухапсе, утекао је. С друге стране опет тврде, да је Аврам секретар румунског оперетског друштва. Званично се опровргава вест, да је под сумњу пао неки инжињер из Угарске који живи у Черновицама. Трагање полиције у Јашу остало је без успеха.

Дебрецин. Унијатски бискуп Миклоши изјавио, да је атентат дело румунских фанатика. Русија нема везе с тим атентатом.

Угарски великашки дом.

Будимпешта. У великашком дому гроф. Јул. Кароњи поднео интерпелацију о преговорима са Румунима. Опозиција ће оштро напасти владу.

Криза француске владе.

Париз. Опозиција се радује владином поразу у сенату и спрема се да у скупштини нападне владу због финансијске политике.

Побуна у Валенсији.

Валенсија. Због повишења општинске порезе проглашен генерални штрајк. Дућани затворени. Фабрике нераде. Са полицијом дошло до сукоба. Има много рањених и ухапшених.

Одговорни уредник:
МИТА КЛИЦИН.

Локал за издавање. Локал у Тителу на главној улици на најживљем месту, са порталом и са 3 излога згодан за сваку врсту трговине. Издаје се под кирију одмах. Поближе обавештаје даје власник Нађа Ференц, Тител, 220 2—3

СВОЈУ ГОСТИОНИЦУ
у Старој Пазови,
на најбољем месту на пијаци, издајем од 1. марта т. г. под рачун. За услове обратити се директно мени. 224 3—3
Фрања Витман, Ст. Пазова
(Срем)

МАЂЕДОНАЦ ПЕКАР
који свој посао добро разуме нека се пријави ради преузимања добре радње
на Nagy Béla, Darda. 240 2 3

За своју новоотварајућу шпецераја и деликатеса трговину у Новом Саду
у Ћурчијској улици
ТРЕБАМ ПОМОЋНИКА,
вештог детајлисту, који сем српског језика говори мађарски и немачки. У истимах требам и једног **ДЕЧКА** за шегрта. 265 1—2
Никола Ј. Ћурчић.

2 ТЕЗГЕ И ШТЕЛАЖЕ
нове, кратко време употребљаване, по јефтину цену би продао.
Душан Јанковић
262 1—3 Ћурчинска ул. бр. 21.

Плоча за грамофон. Најновијих песама са Балкана по К 2 комад. Израда великих слика са фотографија са гаранцијом К 6 по комаду. Џепних сатова са ланцима од голдина по К 5 50 За случај да се поручена роба не допада прима се натраг. Робу шаљем само пернахнаме. ШЛЕЗИНГЕР (Exdorthaus) Ilonez torontal v. m. 263 1—1

Бела пекарија
потпуно снабдевена са свим алатом пекарским, са локалом за дућан и станом, на врло прометном месту **у Новом Саду,** која би највише одговарала младом Србину од тога заната, пошто би му преузимањем исте, осигурана била еквистенција и напредак 150 4—5
издаје се одмах.
За поближе услове обратити се власнику **Ђоки Пушићу, Нови Сад,** Ћурчијска ул. бр. 18.

Кућа у Новом Саду
Микеш Келемен ул. бр. 8.
Продаје се из слободне руке по врло повољним условима, за које се ваља у истој кући обратити.
230 2—3

Трговина шпецераја и кратке робе
Стевана Ивковог у Чуругу
потребује 2 дечка из боље куће за шегрте. 228 2—8

Штампа штампарија бра Соколовић Малетића у Новом Саду.